ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਢੰਗ

ਲੈਕਚਰ : ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ

ਬਾਨੀ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :

ਡਾ: ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ

ਪ੍ਰਧਾਨ

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ:)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

Phone :—584586, 584713. Fax : 584586

website:www.Pingalwaraonline.org.

E-mail **pingal@jla.vsnl. net.in**

ਸੇਵ ਕੀਤੀ ਸੰਤੋਖੀਈਂ੍ਹੀ ਜਿਨ੍ਹੀ ਸਚੋ ਸਚੁ ਧਿਆਇਆ ॥
ਓਨ੍ਹੀ ਮੰਦੈ ਪੈਰੁ ਨ ਰਖਿਓ ਕਰਿ ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ ਧਰਮੁ ਕਮਾਇਆ ॥
ਓਨ੍ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋੜੇ ਬੰਧਨਾ ਅੰਨੁ ਪਾਣੀ ਥੋੜਾ ਖਾਇਆ ॥
ਵਾਰ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥ (ਪੰਨਾ ੪੬੬)

ਅਰਥਾਤ—"ਸੇਵਾ, ਸੰਤੋਖੀ ਪੁਰਸ਼ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਵਲ ਸੱਚ ਨੂੰ ਹੀ ਧਿਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਮੰਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਪਾਂਦੇ ਤੇ ਨੇਕ ਕਰਨੀ ਨਾਲ ਹੀ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋੜ ਸੁੱਟੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਿਚ ਵੀ ਸੰਤੋਖ ਹੈ; ਪਰ ਵਿਖਾਲੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਉਹ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਂਦੇ।"

—ਮੁਫ਼ਤ ਭੇਟਾ—

ਛਾਪਕ : ਮੈਨੇਜਰ
ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ,
ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਬਿਲਡਿੰਗਜ਼,
ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਅਕਤੂਬਰ 2002 ਨੂੰ ਛਪਿਆ 20,000

ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਢੰਗ

ਲੈਕਚਰ : ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆਨ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਖੇਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਨ ਵਾਰਨ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਰਾਖੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਾਕ ਉਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ :—

ਚੁ ਕਾਰ ਅਜ਼ ਹਮਹ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਜ਼ਸ਼ਤ।
ਹਲਾਲੱਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਦਸਤ।

ਇਸ ਵਾਕ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜੇ ਸਭ ਹੀਲੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਤਲਵਾਰ ਵੀ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਤਲਵਾਰ ਵਾਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਹਾਂ। ਨਾ ਹਾਂ ਕਹਾਂਗਾ ਨਾ ਨਾਂਹ ਕਹਾਂਗਾ, ਪਰ ਏਨੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿਣੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਣੀ-ਮਾਤਰ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭਲੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕਣਗੇ ਉਹ ਮੌਤ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕਣਗੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਰ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਕਹਿਲਾਉਣਗੇ।

ਜਿੰਨੇ ਵਿਆਖਿਆਨ ਹੋਏ ਹਨ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰਾਖੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਦੇਖਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖੀ ਜਿਸ ਖੇਤ ਦੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਉਸ ਖੇਤ ਵੱਲ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਸਲ ਬੀਜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਫਸਲ ਬੀਜੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੋਡੀ ਕੋਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਰੂੜੀ ਦੀ ਖਾਦ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ? ਫਸਲ ਨੂੰ ਬੀਜਣ ਤੇ ਫਸਲ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਲੜਕਾ ਸਾਂ। ਸੰਨ 1923 ਵਿਚ ਮੈਂ ਏਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹਨੂੰਮਾਨ ਚਾਲੀਸੇ ਦੇ ਸੱਤ ਪਾਠ ਰੋਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੇ ਮੰਦਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਡੋਲ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਕੱਢ-ਕੱਢ ਕੇ ਠਾਕਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਚੰਦਨ ਉਤਾਰੇ। ਮੂਧਾ ਲੰਮਾ ਪੈ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਠਾਕਰਾਂ ਤੋਂ ਚੰਦਨ ਲਾਹੁੰਦੇ ਨੂੰ ਤੇ ਮੂਧਾ ਲੰਮਾ ਪੈ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਪੁਜਾਰੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ ਉਹ ਵਕਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪੜ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀ ਨੇ ਉਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਠਾਕਰਾਂ ਉਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਚੰਦਨ ਥੱਪ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੰਦਨ ਨੂੰ ਧੋਂਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉੱਨੀ ਸਾਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਸਾਂ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਰੇਲ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਪੈਦਲ ਖੰਨਾ ਕਸਬੇ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੇਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਰਾਤ ਕੱਟਣੀ ਪਈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਗੁੜ ਵਾਲੇ ਮਿੱਠੇ ਚੌਲ ਵਰਤਾਏ ਗਏ, ਵਧੀਆ

ਦਾਲ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਵਰਤਾਏ ਗਏ । ਲੱਸੀ ਨਿਰਾ ਦਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਚਾਹ ਨਿਰਾ ਦੁੱਧ ਸੀ। ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਗੁਰਮੁਖੋ, ਚੌਲ ਗੁਰਮੁਖੋ। ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਨਿਰੇ ਮਿੱਠੇ ਚੌਲਾਂ ਵਾਲਾ ਢਿੱਡ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਭੋਜਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਬਲਕਿ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ "ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਤਨਖਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ?" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਅ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਉੱਤਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਸੌ ਮੀਲਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਭੇਜਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਖੰਨਾ ਕਸਬੇ ਦੇ ਬੋਰਡਿੰਗ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਿਹਾ ਪਰ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੋਰਡਿੰਗ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਘਰ ਉੱਜੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿੱਥੇ ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿੱਥੇ ? ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਨਖ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਘਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਹਰ ਬੇ-ਘਰ ਬੰਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਗੁਰ-ਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਮਨ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖ ਬਣ ਕੇ ਨਿਕਲਿਆ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਚਾਲੀਸੇ ਦੇ ਸੱਤ ਪਾਠ, ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਵਰਤ ਸਭ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਉੱਡ ਗਏ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮਨ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਖੰਨਾ ਕਸਬੇ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪੈਦਲ ਜਾਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਖੰਨਾ ਪੁੱਜ ਕੇ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਰਦੂ ਦਾ ਕਿਤਾਬਚਾ ਮੁੱਲ ਲਿਆ ਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਪੜ੍ਹਦਾ ਗਿਆ । ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ, ਉਰਦੂ ਵਿਚ

ਜਪੁ ਜੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਇਆ ਜਪੁ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਗਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੇਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਕ-ਅੱਧਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਤ ਪੈਣ ਵੇਲੇ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਸੁਣਿਆ। ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਂ ਸਿੱਖ-ਪੰਥ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਖ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪਾਦਰੀ ਜਨਰਲ ਵਿਲੀਅਮ ਬੂਥ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਕਤੀ ਫੌਜ Salvation Army ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ—If you want to attract people there are two attractions- food and shelter. ਅਰਥਾਤ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਖਿੱਚਾਂ ਦੋ ਹੀ ਹਨ—ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਉ ਤੇ ਰਾਤ ਕਟਾਉ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖੋ ਰਜ਼ਾਈਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੈਲੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਰਾਤ ਕਟਾਉਣ ਤੇ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਉਣ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਮਜ਼੍ਹਬਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਸਿੱਖ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰਾਂ ਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਖ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਦਸਵੰਧ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੱਢੇ ? ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਖੇਤ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮੈਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ—ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਲੜੀ' ਵਿਚ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਮੀਰ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਨੌਕਰ ਤਪਦਿਕ ਰੋਗ ਨਾਲ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਉਸ ਅਮੀਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਅ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਰੋਗੀ ਆਪ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਰੁੱਖ ਹੇਠ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਇਕ ਕੁਆਰੀ ਈਸਾਈ ਕੁੜੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਸ ਰੋਗੀ ਦੇ ਇਲਾਜ, ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਦੇਣ

ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਰੋਗੀ ਈਸਾਈ ਬਣ ਗਿਆ।

ਸੰਨ 1947 ਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ 'ਆਰੀਆ ਗੱਜ਼ਟ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਛਪੀ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਕ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਈਸਾਈ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਉੱਚੀ ਪਦਵੀ ਵਾਲੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਟੋਲਾ ਉਸ ਕਬੀਲੇ ਪਾਸ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਟੋਲੇ ਨੇ ਉਸ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਹਨ ਤੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ; ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਚੰਗੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹੋ ? ਉਸ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਤੇ ਨਾ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣ ਵੇਖੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਈਸਾਈ ਬਣਨ ਲੱਗੇ ਹਾਂ। ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨੱਕ ਸਾਫ਼ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ—ਥਾਣੇਦਾਰ ਤੰਗ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਵੇ, ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਢਿੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੀ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਆ ਗਏ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਜ ਦੇ ਇਕ ਦਿਨ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਈਸਾਈ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਈਸਾਈ ਦੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਇਕ ਅਮਿੱਟ ਛਾਪ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਜਿਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਧਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਜਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਟੈਕਸਾਜ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਯਹੂਦੀ

ਪਾਦਰੀ ਰੈਬੀ ਹੈਨਰੀ ਕੋਹਨ ਬਾਰੇ ਸੀ ਤੇ Readers Digest ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸੀ। ਉਹ ਪਾਦਰੀ ਆਪਣੇ ਕੁੜਤੇ ਦੇ ਕਫ਼ ਉੱਤੇ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਵੀਹ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਭੁਗਤਾਉਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ—ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪਾਦਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਈ ਫਿਕਰ ਲੱਗੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਘਰ ਰਾਸ਼ਨ ਸੁਟਵਾ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਹੋਰਨਾਂ ਖ਼ਰਚਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕਰ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਮਕਾਨ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦਿਵਾ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ੀਸਾਂ ਦੇ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ। ਫਿਰ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਖ਼ਰਚ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਫ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰੀਂ। ਦੁਕਾਨ-ਦਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਇਹੋ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਤੇਰੀ ਧੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੈ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਮਾਲਕ-ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਕਿਰਾਇਆ ਨਾ ਲਵੇ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਾਸ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਨਾ ਦਿਓ ਤੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ You Jews are wonderful people ਅਰਥਾਤ ਤੁਸੀਂ ਯਹੂਦੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਹੋ। ਹੈਨਰੀ ਕੋਹਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਲਈ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਆਇਆ ਹਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਯਹੂਦੀ ਮਜ਼੍ਹਬ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ-ਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਦਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਇਤਨੀ ਦੂਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਉਸ ਬੰਦੇ ਲਈ ਆਏ ਹੋ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਮਜ਼੍ਹਬ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਹੈਨਰੀ ਕੋਹਨ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਰੋਮਨ ਕੈਥੋਲਿਕ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਦਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਮਜ਼੍ਹਬ ਦੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਆਇਆ ਹਾਂ

ਜਿਹੜਾ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਰੋਮਨ ਕੈਥੋਲਿਕ ਫ਼ਿਰਕੇ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਫਲਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਾਂ ਤੇ ਇਤਲਾਹ ਮਿਲਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਉਥੋਂ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਉਧਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸਾਂ।

ਕੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਮੁੱਖ-ਗ੍ਰੰਥੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ? ਗੁਰਦੁ-ਆਰਿਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ :—

ਪਿਛਲੇ ਸਿਆਲ ਵਿਚ ਇਕ ਪਹਾੜੀਆ ਹਿੰਦੂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਇਕ ਤਪਦਿਕ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ, ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਰਾਇਆ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਕਲ ਕੱਪੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਪਤਲਾ ਕੁੜਤਾ ਸੀ, ਜੁੱਤੀ ਰਬੜ ਦੀ ਚੱਪਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ, ਦੋ ਕੰਬਲ, ਦੋ ਸੌ ਦਸ ਰੁਪਏ ਵਾਲਾ ਗਰਮ ਪੱਟੀ ਦਾ ਕੋਟ, ਪੰਜਾਸੀ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੁੜਤਾ ਪਜਾਮਾ ਲੈ ਦਿੱਤੇ—130 ਰੁਪਏ ਦੀ ਜੁੱਤੀ, ਰੇਲ ਦੇ ਇਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਸਮੇਤ 1105 ਰੁਪਏ ਰਕਮ ਬਣੀ ਸੀ।

(6-4-91) ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਲੂਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਪੰਜ ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਾ ਤੇ ਸਾਢੇ ਛੇ ਵਜੇ ਦੀ ਗੱਡੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸਵਾ ਪੰਜ ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤੁਰਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਰੇਲ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਉਹ ਬੰਦਾ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਉੱਚੀ ਪੀਲੀ ਦਸਤਾਰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹੀ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

ਮੁਕਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਬਾਨੀ ਜਨਰਲ ਬੂਥ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਸੋਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਔਰਤ ਵਿਧਵਾ ਹੈ, ਕਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਯਤੀਮ ਹੈ, ਕਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਲਾਵਾਰਸ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਦਾਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਵਿਧਵਾ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ, ਰੋਗੀ ਨੂੰ, ਲਾਵਾਰਸ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਏਨੇ ਨਾਵਾਕਿਫ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਪਰਲੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਕੌਣ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮੀਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਇਸਤਰੀ ਵਿਧਵਾ ਹੈ; ਕਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਯਤੀਮ ਹੈ, ਕਿਹੜਾ ਬੁੱਢਾ ਲਾਵਾਰਸ ਹੈ। ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਦਾਨ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਐਸੀ ਸੰਸਥਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਮੀਰ ਦਾਨ ਦੇਣ ਆਉਣ ਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦਾਨ ਲੈਣ ਆਉਣ। ਇਹ ਕੰਮ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਯਹੂਦੀ ਪਾਦਰੀ ਵਾਂਙ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਆਏ ਕਿਸੇ ਰੋਗੀ, ਕਿਸੇ ਵਿਧਵਾ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ?

ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਜਣੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ? ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਕ ਰਾਗੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਬੈਂਕ ਦਾ ਕਲਰਕ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਨਵਾਂ ਮਹਿੰਗਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਲੰਘਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਰਾਤ ਪਈ ਤੱਕ

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਬੂਹੇ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ? ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਲਗਣ ਅੰਦਰ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਲੋਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚਾਉ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਦਲ ਨਾ ਤੁਰਨਾ ਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਟੌਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਨੋਰਥ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਆਸਰੇ ਅਪਾਹਿਜਾਂ ਤੇ ਰੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ਿਆਲ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਾਰਜ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਕਰਤੱਵ ਨਹੀਂ; ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਾਗੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਦਾ ਕਲਰਕ ਹੋਵੇ ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ? ਉਹ ਇਹੀ ਸੋਚਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਕਾਰਜ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵਿਗੜੇਗਾ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਕੁਝ ਕਮਾਇਆ ਜਾਵੇ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ਰਚ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ। ਇਹੋ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਨੋਰਥ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਬੈਂਕ ਦਾ ਕਲਰਕ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਛਪੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ 'World living Religions' ਹੈ। ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲ਼ਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਮਜ਼ਬ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਪਾਪ ਨਾ ਕਰੋ, ਫਲਾਣਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੋ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਕਿਹੜਾ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰੋ। ਉਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ

Religious values like all values much prove themselves again and again to every generation and every individual. Religious principles will be eternal but their explanation needs continuous development.

ਅਰਥਾਤ—ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤਾਂ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਪਰ ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਧਦੀ ਫੁਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਖੀਰ, ਪੂੜੀ, ਕੜਾਹ ਅਤੇ ਪੂੜੇ ਮਿਲਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਬਿਗਾਨੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪੁਆਉਣ ਲਈ ਬੰਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਫ਼ਰਿਆਦ 'ਤੇ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਲਈ ਤੁਰ ਪਏ ਤੇ 53 ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਕਸੂਰ ਕਸਬੇ ਦੇ ਮੁਗ਼ਲ ਹਾਕਮ ਪਾਸੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਛੁਡਾਈ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰ ਕੇ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਸਮੱਸਿਆ ਪਾਗਲ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਪਾਗਲ ਜੁਆਨ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਤੇ ਸਿਹਤਾਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਪਾਗਲ ਇਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਕਰਕੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਗ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਜੇ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਬਦਲੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਦਸਵੰਧ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ? ਹੁਣ ਤਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਦਸਵੰਧ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਗਲ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਜਵਾਨ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਸਿੱਖ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ? ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਕੂਟਰ ਖ਼ੀਦਣ ਵੱਲ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਹੀ 'ਦਸਵੰਧ' ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਾਗਲਪਨ ਰੋਗ ਦਾ ਲੱਗਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਨਿਖੇੜਵੀਂ ਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਪਦਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਉਹ ਕਾਬਲ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਹਮਲਾ

ਕਰਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਧਾੜਵੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਵਹਿਣ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਕਾਬਲ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਮੋੜਨਾ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਿਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਛੁਡਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਜਵਾਨ ਪਾਗਲ ਕੁੜੀਆਂ ਫਿਰ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਤੇ ਸਿਹਤਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਇਸ ਲਈ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾਈ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਰੋਟੀ ਕੱਪੜਾ ਦੇ ਕੇ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਲਹੂ ਦਾਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਸਾਨੂੰ ਔਖੇ ਹਨ। ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕੋਠੀਆਂ ਬਣਾਵਾਂਗੇ, ਸਕੂਟਰ ਖ੍ਰੀਦਾਂਗੇ। ਉਹ ਕੰਮ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਹੂ ਦਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ :

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਅਨਾਥ ਕਾ ਨਾਥੁ ॥
ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਾ ਸਭ ਊਪਰਿ ਹਾਥੁ ॥ (ਪੰਨਾ ੨੭੩)

ਸਫਲੁ ਜਨਮੁ ਹਰਿ ਜਨ ਕਾ ਉਪਜਿਆ
ਜਿਨਿ ਕੀਨੋ ਸਉਤੁ ਬਿਧਾਤਾ ॥ (ਪੰਨਾ ੫੩੨)

ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਗਲ ਕੁੜੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਆਵਾਰਾ ਫਿਰਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਨਾਲ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਵੀ 'ਦਸਵੰਧ' ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਬਾਕੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 600 ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 599 ਬੰਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮਜ਼੍ਹਬਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਤਨੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਿੱਖ, ਤਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਜੀਅ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਚੇਚੇ ਗੁਣ ਹੋਣ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮਜ਼੍ਹਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਣ। ਯਹੂਦੀ ਕੌਮ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਯਹੂਦੀ ਕੌਮ ਵਿਚ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੌਮ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਜੀਅ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿ ਹਰ ਯਹੂਦੀ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਲਈ ਉਸ ਕੌਮ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹਰ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤਿੰਨ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ :—

1. ਯਹੂਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ।
2. ਯਹੂਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ।
3. ਯਹੂਦੀ ਕੌਮ ਦੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ Arnold Toynbee ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵੰਗਾਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੰਗਾਰਾਂ ਸਮਾਜਿਕ, ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਵੱਲੋਂ-ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਦੁਰਗਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਜ਼ਾਬਰ ਕਿਹਾ ਉੱਥੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਤੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ—

—ਆਪੈ ਦੋਸੁ ਨ ਦੇਈ ਕਰਤਾ ਜਮੁ ਕਰਿ ਮੁਗਲੁ ਚੜਾਇਆ ॥
(ਪੰਨਾ ੩੬੦)

—ਜਿਸ ਨੋ ਆਪਿ ਖੁਆਏ ਕਰਤਾ ਖੁਸਿ ਲਏ ਚੰਗਿਆਈ ॥
(ਪੰਨਾ ੪੧੭)

ਸਮਾਜ ਤਿੰਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਕਾਨੂੰਨ, ਲੋਕ-ਮੱਤ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਜਾਗਰਿਤੀ ਬੰਦੇ ਦੀ

ਆਤਮਾ ਦੇ ਜਾਗਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਸੱਚਾ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ :—

ਕੂੜ ਅਮਾਵਸ ਸੱਚ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀਸੈ ਨਾਹੀ ਕੈ ਚੜ੍ਹਿਆ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ 24 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਿਤਾਇਆ। ਉਹ ਜਦ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਤੁਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਖ਼ਾਰ-ਬਿੰਦ ਵਿਚੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ :—

"ਚਲ ਮਰਦਾਨਿਆਂ ਜੋਤਾਂ ਜਗਾਈਏ।" ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਕਾਬਲ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਵਗਦੇ ਰਹੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਘਾਲਾਂ ਘਾਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਾਲਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਉੱਚੀ ਪਦਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਿਵਾਈ ਉਸ ਪਦਵੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਉਪਰ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਦਵੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਸੋਚੋਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ? —ਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚੋਗੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਨਿਖੇੜਵੀਂ ਪਦਵੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੋਗੇ ਜਿਸ ਪਦਵੀ ਨੂੰ ਅਰਨਲਡ ਟਾਇਨਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ 21 ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕੋਈ ਸਭਿਅਤਾ, ਤਾਂ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚੋਂ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਚੰਗਿਆੜੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ।

That elite has not only to cope with the challenges to which a country is exposed. ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਘੱਟ

ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੰਗਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰਲਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਯਮ ਵਧਣਾ ਫੁੱਲਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਓਨੀ ਹੀ ਤਾਕਤਵਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਤਾਕਤ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਜਿਊਣ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਲਈ ਟੋਲੇ ਬਣਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਟੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵਧਣ ਫੁਲਣ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਰੇਤਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਰੇਤਾ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਉਤਨੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਰੁੱਖ ਨਾ ਰਹਿਣ ਜਿੰਨੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਰੇਤਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਰੇਤ ਦਾ ਮਾਰੂਥਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤਾਂ ਹੀ ਬਚ ਸਕਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਸੌ ਵਿਚੋਂ 60 ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਰੁੱਖ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਤੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੌ ਵਿਚੋਂ 21 ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਰੁੱਖ ਲੱਗੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਤੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰੁੱਖ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਤੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਰੇਤ ਦਾ ਮਾਰੂਥਲ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੇ ਵੀ ਅਗਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰੇਤ ਦਾ ਮਾਰੂਥਲ ਬਣ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਦ ਆਸਾਮ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਉਤੇ ਰੁੱਖ ਲੁਆਉਂਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਖੂਹ ਲੁਆਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ? ਰੁੱਖ ਲਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਮੈਂ ਸੰਨ 1928 ਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਲੇਖ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਿੱਖੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਨੇਕਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਖੋਜ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਤਹਿ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਰੇਤ ਦਾ ਮਾਰੂਥਲ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

●

—ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਦਾਨ ਉਪਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 80 G ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 1961 ਅਧੀਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

—The donations made to Pingalwara are exempt under Section 80-G of I. T. Act, 1961.

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ:) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ

ਸੰਨ 1992 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ

1, ਭਗਤ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਦਾ ਇਕ ਅਜਾਇਬ-ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਸਭ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

2, ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਇਕ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜਿਥੇ ਬਾਹਰੋਂ ਡਾਕਟਰ ਸੇਵਾ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਲੱਗਭੱਗ 30,00,000/-ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਹੈ।

3. ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਟੈਸਟਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਕਲੀਨੀਕਲ ਲੈਬੋਟਰੀ ਵੀ ਬਣਵਾਈ ਹੈ।

4, ਕੁਝ ਮਰੀਜ਼ ਜਦੋਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਕਿੱਤਾਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ' ਵੀ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਲਾਈ, ਕਢਾਈ, ਕੁਰਸੀਆਂ ਬੁਣਨਾ, ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ ਆਦਿ।

5, 'ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਤਾਪ-ਯੰਤਰ' ਸਾਰੀਆਂ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲੱਗਭੱਗ 11,80,000/- ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਜੀ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਿਜਲੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

6, ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਘੱਟ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਰ ਵਾਰਡ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲੱਗਭੱਗ 2 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਉਪਰ ਖ਼ਰਚ ਆਏ ਹਨ।

7, ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਜ਼ਰੂਰਤ-ਮੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਇਕ ਇਕ ਬ੍ਰਾਂਚ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਖ਼ਰੀਦ ਕੇ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਸ

ਵਿਚ 40 ਮਰੀਜ਼ [illegible] ਹਨ, ਜਿਸ [illegible] 50 [illegible]
ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। 6500 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ [illegible]
ਸੰਗਰੂਰ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ 25 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ 103 ਮਰੀਜ਼ ਹਨ। 200 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ Estimate ਲੱਗਭੱਗ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿਚ ਇਕ ਅਲੱਗ ਬਿਰਧ ਘਰ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ।

8, ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਰੋਗੀ ਦਿਮਾਗੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ ਇਸ ਲਈ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਟਾਫ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਫਾਰਮਾ-ਸਿਸਟ, ਸਟਾਫ਼ ਨਰਸਾਂ, ਲੈਬੋਟਰੀ ਟੈਕਨੀਸ਼ਨ, ਨਰਸਾਂ। ਹੁਣ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਵਾਈ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2002 ਵਿਚ ਹੀ 150 ਮਰੀਜ਼ ਠੀਕ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਵਾਰਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

9, ਕਈ ਰੋਗੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੱਡੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ $1\frac{1}{2}$-$1\frac{1}{2}$ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ੂਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ 4-5 ਗ੍ਰਾਮ ਹੀ ਖ਼ੂਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ-ਇਕ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ 3-4 ਯੂਨਿਟ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ ਬਰਸੀ 'ਤੇ ਖ਼ੂਨ-ਦਾਨ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕਿ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਦੋਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਕੈਂਪ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

10, ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀ-ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਹਿਤ

ਛਾਪ ਕੇ ਮੁਫ਼ਤ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਣ-ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਰੁੱਖ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

11 ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਿਚ ਪਲੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਈਆਂ 10-11 ਬੱਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

12. ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਇਕ ਟਰੌਮਾ ਵੈਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।

13. ਪਿੰਗਲ਼ਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਐਂਬੂਲੈਂਸਾਂ ਹਨ।

14. ਪਿੰਗਲ਼ਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ 60 ਮੰਦ-ਬੁੱਧੀ ਬੱਚੇ ਹਨ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੰਸਥਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਛੋਟੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਉਪਰਾਲ਼ਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹੈ ਕਿ ਮੰਦ-ਬੁੱਧੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ । ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਲਈ ਬਣਾਵਟੀ ਅੰਗ ਬਣਾਏ ਜਾਣ, ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ 9-10 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ ਤੇ 20 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਖੀਦੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ 1,91,15,433/- ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

15. ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ "ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚ ॥ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਥ ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸੁ ॥" ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜੀਵਨ ਜੀਵਿਆ। ਉਹ ਝੁੱਗੀਆਂ-ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ । ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਤੋਂ ਵਧੀ ਚੀਜ਼ ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਕੱਪੜੇ ਵਗੈਰਾ ਝੁੱਗੀਆਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਿੱਥ ਝੁੱਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਉਥੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਨਲਕਾ ਵੀ

ਲਗਵਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੁਣ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਝੁੱਗੀਆਂ ਵਿਚ Immunization Camp ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਉੱਥੇ ਇਕ ਸਕੂਲ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਾਪੀਆਂ, ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

16. ਹੋਰ ਗ਼ਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ੀਸਾਂ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

17. ਬੁੱਟਰ ਕਲਾਂ (ਨੇੜੇ ਕਾਦੀਆਂ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਸੰਨ 1999 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਜ 286 ਬੱਚੇ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 2002 ਦੇ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਚ 17 ਵਿਚੋਂ 15 ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਅਵਲ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

18 ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਿਰ 1996 ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਵੱਲਾ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 256 ਬੱਚੇ ਦਾਖ਼ਲ ਹਨ।

19. ਟੀ. ਬੀ. ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਜੇ ਦਵਾਈ ਦਾ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਟੀ. ਬੀ. ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਕਈ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਲੋਂ ਮੁਫ਼ਤ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

20. ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨ ਲਈ ਡੈੱਕ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

21. ਜਲੰਧਰ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ 'ਤੇ ਮਾਨਾਂਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਸਸਥਾ ਨੇ 20 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ਰੀਦ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਾਵਾਰਸ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਹੋਸਟਲ, ਬਣਾਵਟੀ ਅੰਗ ਕੇਂਦਰ, ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੇ ਇਕ ਮੰਦ-ਬੁੱਧੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ। ਅੱਜ

ਬਣਾਵਟੀ ਅੰਗ ਸੈਂਟਰ ਤੇ ਹੋਸਟਲ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲੱਗਭੱਗ ਪਚਾਸੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਖ਼ਰਚ 1,50,000/-ਰੁਪਏ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੀਆਂ ਗੋਲਕਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਦਾਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸੁਹਿਰਦ ਦਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਹਰ ਪਲ ਆਪ ਸਭ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦਾਂ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਆਪ ਸਾਡੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਮਿਹਰ ਭਰਿਆ ਹੱਥ ਰੱਖੋਗੇ।

ਡਾ: ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ
ਪ੍ਰਧਾਨ,
ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ:)
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਅਪੀਲ

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ:) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੋਲਕ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਉਗਰਾਹੁਣ (ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਅਤੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਛੱਡ ਕੇ) ਜਾਂ ਜਿਣਸ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ; ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਇਲਾਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾਦਾਰ ਰਸੀਦ ਬੁੱਕਾਂ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੰਗਤਾਂ ਜਿਣਸ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪ ਦਫ਼ਤਰ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਜਾਂ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ।

ਪ੍ਰਾਰਥਕ :—
ਡਾ: ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ
ਪ੍ਰਧਾਨ,
ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੋਸਾ। (ਰਜਿ:) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੰਨ 1947 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੀਮਾਰਾਂ, ਅਪਾਹਿਜਾਂ, ਲਾਵਾਰਸਾਂ, ਪਾਗਲ ਬੱਚਿਆਂ, ਮਰਦਾਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਗਹੀਣਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :—

(ੳ) **ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ :** ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ
ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ : 01859-22798
ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ : ਬੀਬੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

(ਅ) **ਪੰਡੋਰੀ ਵੜੈਚ (ਮਜੀਠਾ ਰੋਡ)** : ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ 8 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ : ਸ੍ਰ: ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਥੇ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਗਊਆਂ, ਵੱਛੇ ਤੇ ਵੱਛੀਆਂ ਹਨ।

(ੲ) **ਜਲੰਧਰ** : ਮਕਦੂਮਪੁਰਾ, ਧੋਬੀ ਮਹੱਲਾ (ਇਨਕਮਟੈਕਸ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ)
ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ : 0181-238947

(ਸ) **ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪਲਸੌਰਾ) :**
ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ : 0172-697625
ਸ੍ਰੀ ਪੀ. ਸੀ. ਜੈਨ, ਮੈਂਬਰ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀ
ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ : 0172-693850

(ਹ) **ਸੰਗਰੂਰ :** (ਧੂਰੀ ਰੋਡ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ 3 ਕਿਲੋਮੀਟਰ)
ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਸ੍ਰ: ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ
ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ : 0167-3236812
ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ : ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ
ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ : 0167-3235040

(ਕ) **ਮਾਨਾਂਵਾਲਾ :** (ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ ਉਪਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ 10 ਕਿ: ਦੂਰ)
ਪ੍ਰਬੰਧਕ : ਸ੍ਰ: ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ : 0183-470247

ਸਮੂਹ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਰੋਗੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1 ਅਪਰੈਲ 2002 ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ।

ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ	— 166		ਨੇਤਰਹੀਣ	— 21
ਅਧਰੰਗ, ਪੋਲੀਓ	— 43		ਏਡਜ਼ ਵਾਲੇ	— 03
ਮੰਦ ਬੁੱਧੀ	— 156		ਮਿਰਗੀ ਦੇ ਰੋਗੀ	— 93
ਗੂੰਗੇ ਬੋਲੇ	— 44		ਕੈਂਸਰ ਵਾਲੇ	— 02
ਬਿਰਧ	— 110		ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ	— 40
ਜ਼ਖ਼ਮੀ	— 43		ਨਵੇਂ ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ	— 09
ਟੀ. ਬੀ. ਵਾਲੇ	— 29		ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ	— 20
			ਕੁੱਲ ਮਰੀਜ਼	— 779

ਅਪੀਲ

ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖ਼ਰਚ 1,60,000/ਰੁ:- ਦੇ ਲੱਗਭੱਗ ਹੈ। ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੁੰਭ ਨੂੰ ਬੜੇ ਬਿਖਮ ਪੈਂਡਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਪਣੀ 88 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਾਤ, ਮਜ਼੍ਹਬ, ਰੰਗ ਤੇ ਨਸਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਅਕੀਦੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨਿਭਾਇਆ। ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਹਿੱਤ ਜਿਥੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਾਣੀ-ਮਾਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੇ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ, ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਉਣ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤ-ਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ, ਕਿਤਾਬਚਿਆਂ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਵੰਡਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਪੂਰਨਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਬਿਨੈ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਇਲਾਜ ਹਿੱਤ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲਾਵਾਰਸ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਗੱਫੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਨਾਉਂ ਭੇਜਣ ਤੇ ਭਿਜਵਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ।

ਬਿਨੈਕਾਰ।

ਡਾ: ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ

ਪ੍ਰਧਾਨ

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ:) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ: 584586, 584713, ਫ਼ੈਕਸ: 584586